

DECIZIE

30 noiembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tatiana Vieru
Mariana Pitic
Nicolae Craiu
Victor Burduh
Maria Ghervas

examinând recursul declarat de către Tatiana Șiman și Ion Șiman,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Tatiana Șiman
și Ion Șiman împotriva Societății pe Acțiuni „Moldova-Gaz”, intervenient accesoriu
Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței cu privire la
contestarea actelor administrative,

împotriva deciziei din 27 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău prin care s-a
respins apelul declarat de către Tatiana Șiman și Ion Șiman și s-a menținut hotărârea
din 20 martie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,

constată :

La 22 august 2016 Tatiana Șiman și Ion Șiman s-au adresat cu cerere de chemare
în judecată, care la 22 martie 2017 a fost completată cu cerințe noi, împotriva SA
„Moldova-Gaz”, intervenient accesoriu Agenția pentru Protecția Consumatorilor și
Supravegherea Pieței, solicitând anularea ordinului de încasare a numerarului din 09
iulie 2016, a facturii nr. 15531265, a ordinului de încasare a numerarului din
11 februarie 2017, a facturii nr. 16995063, a deciziei privind aplicarea sistemului
pașal de calcul al datoriei pentru consumul gazelor naturale, a procesului-verbal nr.
74 din 20 iunie 2013, prin care s-a decis efectuarea calculului datoriei pe sistem pașal
pe o perioadă de 12 luni, de la 18 aprilie 2011 până la 18 aprilie 2012 și recuperarea
prejudiciului moral în sumă de 100 000 lei pentru fiecare. (f.d. 86-87, vol. I)

În motivarea cererii reclamanții au indicat că la 20 septembrie 2001, între
Tatiana Șiman și SRL „Chișinău – Gaz” a fost încheiat contractul de furnizare a
gazelor naturale nr. 15161 la locul de consum mun. Chișinău, str. E. Coca nr. 21.

La 18 aprilie 2012, contrar prevederilor contractului nr. 15161 din 20 septembrie
2001, fără nici o preavizare, la domiciliu s-au prezentat doi angajați ai SRL „Chișinău

– Gaz”, care au demontat contorul de gaze pentru verificare metrologică, întocmind un act de demontare cu indicația unor neajunsuri și cu propunerea ca contorul să se prezinte de consumator unei instituții de expertiză, la alegere, pentru expertizare.

Fiindcă în momentul demontării contorului ei nu se aflau la domiciliu, contorul a rămas neverificat.

Au indicat că în lipsa contorului, începând cu data de 18 aprilie 2012 consumul gazului îl achitau lunar conform facturilor prezentate de către SRL „Chișinău-Gaz”.

Reclamanții au menționat că în luna iunie 2012 au primit spre achitare o factură, prezentată de către SA „Moldova – Gaz”, în care era inclusă spre achitare o sumă exagerată de 761,26 lei pentru luna precedentă. Ulterior, în luna iulie 2013 au primit spre achitare o factură cu o sumă exorbitantă de 108 542,32 lei, calculată conform sistemului paușal pentru consumul gazelor în lipsa contorului.

La 15 iulie 2013 și la 02 august 2013 au depus două cereri către SA „Moldova – Gaz” și SRL „Chișinău – Gaz”, prin care au solicitat instalarea contorului, anularea facturii, a ordinului de plată, a sumelor exagerate pentru consumul de gaze.

Abia la 14 iulie 2014 a fost instalat contorul de măsurare a volumului de gaze naturale consumate cu indicii 00000.

Conform datelor contorului de măsurare a gazelor naturale, în perioada 14 iulie 2014 - 25 august 2014 au consumat 20 m³ de gaze, ceea ce demonstrează că în mediu ei consumă câte 0,45 m³/zi, adică în sumă de 2,68 lei/zi, iar pe lună câte 80 lei. În facturile prezentate pentru lunile mai - iunie 2014 s-a indicat spre achitare în mediu câte 1000 lei/lună, deși în facturi indicii contorului sunt zero, iar pentru luna iulie indicii contorului demonstrează că au consumat nu mai mult de 13,5 m³, în sumă de 80 lei, lor li s-a prezentat spre achitare ilegal suma de 9000 lei.

Consideră ilegală aplicarea sistemului paușal pentru calculul consumului de gaze, în situația când ei au fost conectați încă în anul 2001 absolut legal și în baza condițiilor tehnice, a proiectului și contractului de livrare a gazelor naturale încheiat cu SRL „Chișinău – Gaz”, când achitățile au fost făcute integral conform facturilor prezentate și în cazul când măsurarea volumului de gaze naturale folosite a fost imposibilă din motivul sustragerii contorului de către însăși SRL „Chișinău – Gaz” și care a refuzat instalarea altui contor, deși legea cu privire la energetică și cea cu privire la protecția consumatorului obligă furnizorul să instaleze din cont propriu utilajul de măsurare a cantității de gaze naturale consumate. Sistemul paușal poate fi aplicat doar de către furnizor pentru perioada furnizării gazelor naturale și în cazul când se constată furtul gazelor din rețea ori consum fraudulos, însă furt și consum fraudulos nu a fost stabilit din inexistența lui.

SA „Moldova – Gaz” a afirmat că calitatea de furnizor al gazelor naturale o are începând cu 01 ianuarie 2013 în baza Legii cu privire la gazele naturale, însă acesta nu era în drept să aplice sistemul paușal pentru perioada anterioară, când nu avea calitatea de furnizor, pentru că în așa caz se aplică legea retroactiv, contrar prevederilor legislației naționale și internaționale la care Moldova este parte.

Cu referire la compensarea pagubelor morale reclamanții au indicat că pe parcursul de peste 3 ani au fost supuși stresurilor, umilințelor și defaimărilor din partea pârâților. Îndeosebi au suferit psihologic când au primit spre achitare factura în care figura spre plată suma de 110 000 lei și facturile în care era inclusă suma de 120 000 lei.

Suplimentar au indicat că la 17 ianuarie 2017 au primit ordinul de încasare a numerarului din 11.02.2017, factura nr. 16995063, emisă de către SA „Moldova-Gaz”, în care este inclusă suma care deja era obiect de litigiu în instanță și achitarea căreia era suspendată, prin încheierea primei instanțe din 24 august 2016.

Prin hotărârea din 20 martie 2018 a Juecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de către Tatiana Șiman și Ion Șiman împotriva SA „Moldova-Gaz”, intervenient accesoriu Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței, cu privire la contestarea actelor administrative, ca fiind tardivă și nefondată. (f.d. 117, 120-126, vol. II)

Prin decizia din 27 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de către Tatiana Șiman și Ion Șiman și s-a menținut hotărârea din 20 martie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani. (f.d. 160, 161-169, vol. II)

La 31 iulie 2018 Tatiana Șiman și Ion Șiman au declarat recurs împotriva deciziei din 27 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 20 martie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, solicitând casarea actelor judecătorești, cu emiterea unei noi hotărâri, prin care să se admită acțiunea integral. (f.d. 171-186, vol. II)

În motivarea recursului recurenții au invocat că decizia instanței de apel este ilegală, neîntemeiată și neargumentată, fiind adoptată cu încălcarea normelor de drept material și procesual.

Au invocat că instanța de apel a examinat cererea de apel în lipsa apelanților, nefiind citați în mod legal, despre locul, data și ora ședinței de judecată, iar aplicarea prevederilor art. 379 alin. (2) Cod de procedură civilă este abuzivă, fapt care a dus la privarea apelanților de dreptul la apărare, la egalitatea de arme și la un proces echitabil.

Au mai precizat că instanțele inferioare nu au examinat pretențiile din cererea de concretizare suplimentară din 22 martie 2017, prin care au solicitat anularea ordinului de încasare a numerarului din 11 februarie 2017 și a facturii nr. 16995063, deși normele Codului de procedură civilă obligă instanța de judecată să examineze și să ofere soluții și răspunsuri asupra tuturor pretențiilor înaintate de reclamanti.

În conformitate cu art. 429 alin. (1) Cod de procedură civilă pot fi atacate cu recurs deciziile pronunțate de curțile de apel în calitatea lor de instanțe de apel, cât și hotărârile pronunțate de curțile de apel.

Conform art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele cauzei atestă că decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 27 iunie 2018.

Recursul, declarat la data de 31 iulie 2018, se consideră depus în termen.

Verificând legalitatea deciziei adoptate în raport cu materialele cauzei și prevederile legale, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul, declarat de către Tatiana Șiman și Ion Șiman, întemeiat și care urmează să fie admis din următoarele motive.

Conform art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței

de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În speță, Colegiul lărgit reține că Tatiana Șiman și Ion Șiman, s-au adresat cu acțiune în instanța de judecată, solicitând anularea ordinului de încasare a numerarului din 09 iulie 2016, a facturii nr. 15531265, a deciziei privind aplicarea sistemului paușal de calcul al datoriei pentru consumul gazelor naturale, a procesului-verbal nr. 74 din 20 iunie 2013, prin care s-a decis efectuarea calculului datoriei pe sistemul paușal pe o perioadă de 12 luni și recuperarea prejudiciului moral în sumă de 100 000 lei pentru fiecare.

Ulterior, la 22 martie 2017 Tatiana Șiman și Ion Șiman și-au completat pretențiile, solicitând anularea ordinului de încasare a numerarului din 11 februarie 2017 și a facturii nr. 16995063.

Prima instanță, fiind investită cu soluționarea litigiului, a respins cererea de chemare în judecată depusă de către Tatiana Șiman și Ion Șiman împotriva SA „Moldova-Gaz”, intervenient accesoriu Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței, cu privire la contestarea actelor administrative, ca fiind tardivă și nefondată.

Soluția instanței de fond a fost menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 27 iunie 2018.

Tatiana Șiman și Ion Șiman au invocat în apel și în recurs că nu i-au fost soluționate toate pretențiile, în special cele indicate în cererea de completare a pretențiilor din 22 martie 2017, cu privire la anularea ordinului de încasare a numerarului din 11 februarie 2017 și a facturii nr. 16995063.

Analizând dispozitivul hotărârii instanței de fond din 20 martie 2018, menținută prin decizia din 27 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău, se constată o lipsă de claritate a soluției date.

Potrivit dispozitivului hotărârii din 20 martie 2018, instanța de fond a respins cererea de chemare în judecată depusă de către Tatiana Șiman și Ion Șiman către SA „Moldova-Gaz” cu privire la contestarea actelor administrative, ca tardivă și nefondată, nespecificându-se care pretenții formulate de reclamanti sunt tardive și care sunt neîntemeiate.

În conformitatea cu art. 241 alin. (6) Cod de procedură civilă dispozitivul hotărârii judecătorești cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărârii.

Din sensul legii, rezultă că hotărârea trebuie să fie legală, întemeiată, necondiționată, certă și deplină.

Este considerată certă hotărârea în care este precis determinată chestiunea cu privire la existența sau inexistența drepturilor și obligațiilor ce decurg din obiectul raportului juridic litigios. Hotărârea judecătorească trebuie să conțină o soluție clară

atât pentru subiecții raportului material litigios, cât și pentru ceilalți participanți la proces.

Hotărârea este deplină dacă dă răspuns la toate pretențiile înaintate.

Din dispozitivul hotărârii și nici din partea motivată nu rezultă dacă cererea depusă de către Tatiana Șiman și Ion Șiman de completare a pretențiilor din 22 martie 2017, prin care s-a solicitat anularea ordinului de încasare a numerarului din 11 februarie 2017 și a facturii nr. 16995063 (f.d. 86-87, vol. I), a fost soluționată. Instanța de apel, necătând la solicitările din cererea de apel, nu a făcut claritate asupra chestiunii abordate. Ca consecință, instanța de recurs consideră imposibil controlul judecătoresc al legalității hotărârilor adoptate în lipsa unei clarități în dispozitivul hotărârii din 20 martie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și în partea motivată.

În aceste condiții decizia Curții de Apel Chișinău din 27 iunie 2018 urmează a fi casată cu remiterea cauzei în instanța de apel la rejudecare.

Astfel, la rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se expună și sub aspectul temeiniciei sau netemeiniciei argumentelor și probelor prezentate de către reclamantii cu privire la anularea ordinului de încasare a numerarului din 11 februarie 2017 și a facturii nr. 16995063, emise de către SA „Moldovas-Gaz” în coraborare cu circumstanțele cauzei și normele de drept aplicabile speței.

Colegiul lărgit menționează că obligația instanței de apel este de a verifica, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță, în conformitate cu art. 373 alin. (1) Cod de procedură civilă.

Colegiul lărgit reiterează că norma procedurală enunțată supra obligă instanța de apel de a verifica legalitatea soluției adoptate de prima instanță în raport cu pretențiile înaintate, circumstanțele de fapt și de drept invocate, precum și obiecțiile formulate de pârât asupra pretențiilor înaintate.

Instanța de recurs remarcă că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre motivată. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

Conform unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și aceasta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru admiterea sau respingerea acestora (cauza Garcia Ruiz vs. Spania, hotărârea din 21 ianuarie 1999).

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate obiecțiile formulate și probele prezentate de către părți, ceea ce în speță lipsește.

Or, principiul procesului echitabil reclamă că hotărârea să fie motivată, justițiabilul având posibilitatea să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție și să le conteste dacă sistemul prevedea o cale de atac

împotriva acestei hotărâri, lipsa motivării unei decizii judiciare, pune în pericol dreptul la un proces echitabil (cauza Kaufman vs. Belgia, 1986).

Astfel, instanțele judecătorești sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre.

În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 din CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994).

Astfel, Colegiul lărgit reinterează că la rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele enunțate supra, rezultând atât din petențiile înaintate de Tatiana Șiman și Ion Șiman, cât și înscrisurile prezentate în calitate de probe în susținerea poziției acestora, apreciindu-le în conformitate cu art. 120-122, 130 Cod de procedură civilă, în raport cu circumstanțele stabilite și normele de drept material aplicabile speței.

Din considerentele menționate și avînd în vedere faptul că instanța de apel a examinat cauza cu încălcarea normelor de drept procedural, iar aceste erori nu pot fi corectate de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și de a remite cauza spre rejudecare.

Potrivit celor expuse, în temeiul art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide :

Se admite recursul declarat de către Tatiana Șiman și Ion Șiman.

Se casează decizia din 27 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Tatiana Șiman și Ion Șiman împotriva Societății pe Acțiuni „Moldova-Gaz”, intervenient accesoriu Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței cu privire la contestarea actelor administrative și se remite cauza în Curtea de Apel Chișinău pentru rejudecare, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței
judecătorul

Tatiana Vieru

judecătorii

Mariana Pitic

Nicolae Craiu

Victor Burduh

Maria Ghervas